24/03/2019

Ο πρώτος άνθρωπος που αντίκρισε το Άγιο Φως και τον αναστημένο Χριστό

/ Ορθόδοξες Προβολές

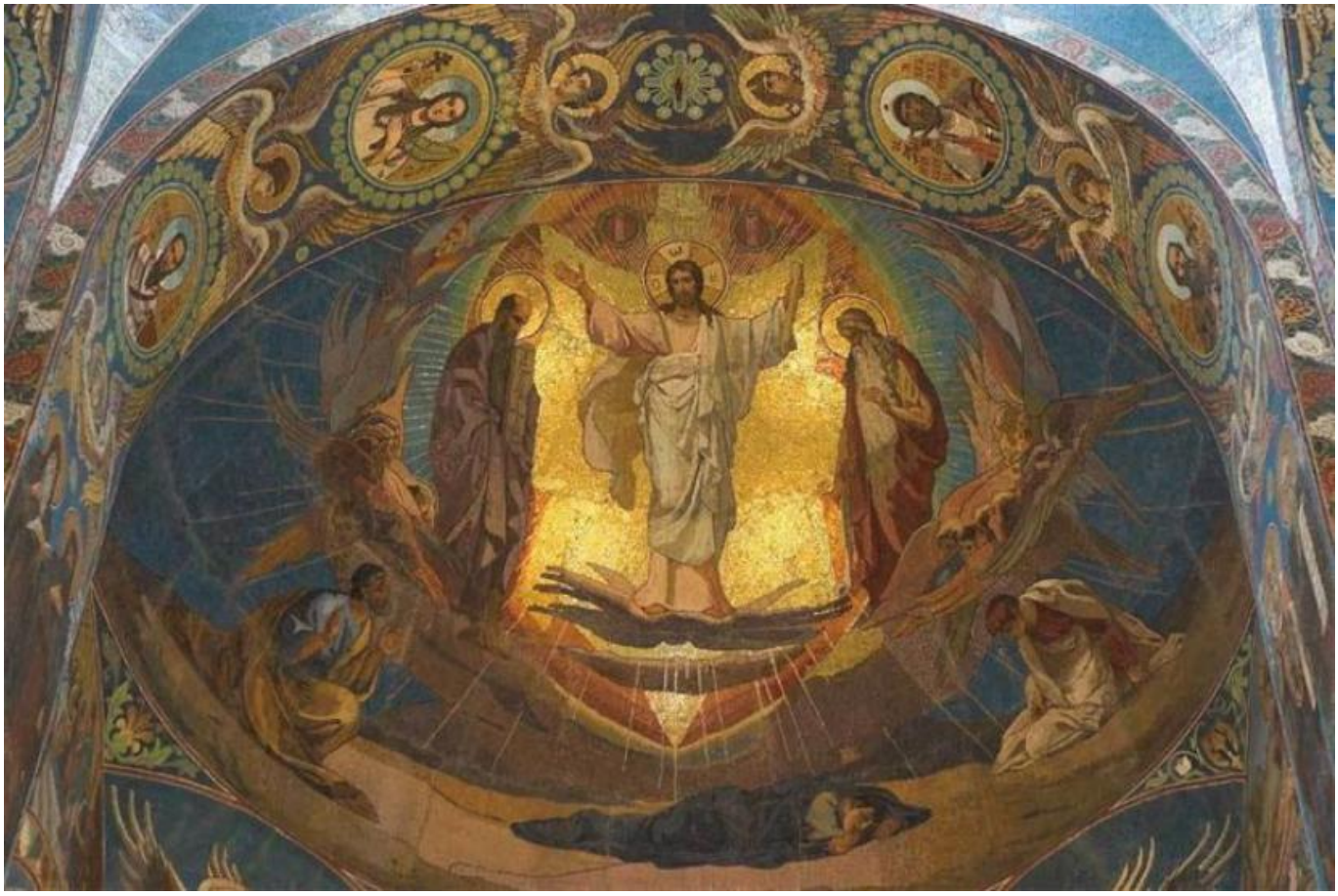

Την ημέρα που έλαβε χώρα η ταφή του Χριστού, κατά το σούρουπο της Μεγάλης Παρασκευής, ο ευαγγελιστής Ματθαίος αναφέρει ότι ήταν εκεί «ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, οἱ ὁποῖες ἐκάθοντο ἀπέναντι ἀπό τὸν Τάφον» (Ματθ. 27, 61).
Την επόμενη ημέρα, την ίδια ώρα, κατά το σούρουπο του Μεγάλου Σαββάτου, η Μαρία η Μαγδαληνή και η «άλλη Μαρία» βρίσκονταν και πάλι έξω από τον Τάφο.

Γράφει ο ευαγγελιστής Ματθαίος:
«Τὸ σούρουπο1 τοῦ Σαββάτου, ὅταν φάνηκε ἡ ἡμέρα της Κυριακής, ἦλθε ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή καὶ ἡ ἄλλη Μαρία διὰ νὰ ἰδοῦν τὸν τάφον.
Καὶ ἔγινε μεγάλος σεισμός, διότι ἕνας ἄγγελος τοῦ Κυρίου κατέβηκε ἀπό τὸν οὐρανόν, ἐπλησίασε καὶ ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπό τὴν πόρτα τοῦ μνήματος καὶ ἐκαθότανε ἐπάνω σ’ αὐτόν». (Ματθαίος 28, 1)

Η Ανάσταση του Χριστού έλαβε χώρα ενώ ήταν σφραγισμένο το μνήμα και λίγο μετά ένας άγγελος Κυρίου κύλησε τον λίθο.

Την ώρα εκείνη, ενώ έπεφτε η νύχτα και άρχιζε ημερολογιακά η ημέρα της Κυριακής (η 3η ημέρα μετά τον θάνατο του Ιησού), έφταναν στον Τάφο του Θεανθρώπου η Μαρία η Μαγδαληνή και η «άλλη Μαρία».
Ο Ματθαίος αναφέρεται δύο φορές στην «άλλη Μαρία».
Είναι προφανές ότι γνωρίζει ποια είναι, αλλά αφήνει αδιευκρίνιστη την ταυτότητά της.
Ποια είναι λοιπόν αυτή η «άλλη Μαρία»;
Σύμφωνα με τη γνώμη πολλών πατέρων της Εκκλησίας, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο άνθρωπος αυτός ήταν η υπεραγία Θεοτόκος.
Η θέση αυτή έχει υποστηριχθεί από πολλούς αγίους, όπως ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος,2 ο Εφραίμ ο Σύρος,3 ο Αμβρόσιος Μεδιολάνων,4 ο Ρωμανός ο Μελωδός,5 ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Σωφρόνιος Α΄, ο Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο Νικόδημος ο Αγιορείτης, κ.ά.
Ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο σημαντικότερος εκκλησιαστικός συγγραφέας του 14ου αιώνα, γράφει τα εξής:
«Πρώτη απ’ όλες ήλθε στον Τάφο του Υιού του Θεού η Θεοτόκος, έχοντας μαζί της τη Μαρία τη Μαγδαληνή…
Πραγματικά το ευαγγέλιο της Αναστάσεως του Κυρίου πρώτη απ’ όλους τους ανθρώπους, όπως ήταν σωστό και δίκαιο, εδέχθηκε απ’ αυτόν η Θεοτόκος και αυτή πρώτη είδε τον Αναστάντα και απήλαυσε τη θεία ομιλία του… και πρώτη και μόνη άγγιξε τα άχραντα πόδια του, έστω και αν οι ευαγγελιστές, δεν τα λέγουν όλα αυτά καθαρά, μη θέλοντας να προσαγάγουν ως μάρτυρα τη μητέρα του, για να μην δώσουν αφορμή υποψίας στους απίστους… Με τη φράση “και η άλλη Μαρία” εννοούσε οπωσδήποτε τη Θεομήτορα…
Ο δε ευαγγελιστής άγγελος ήταν προφανώς ο ίδιος ο Γαβριήλ».6
Ο ευαγγελιστής Ματθαίος άφησε αδιευκρίνιστη την ταυτότητα της «άλλης Μαρίας», επειδή δεν ήθελε να φανεί ότι η Ανάσταση του Χριστού ήταν μια είδηση που διαδόθηκε από τη μητέρα του.
Ο Χριστός εμπιστεύτηκε το γεγονός της Αναστάσεώς του στις γυναίκες που πλησίασαν με τόλμη στον Τάφο του και φάνηκαν γενναιότερες των ανδρών. Φανερώθηκε πρώτα στη Θεοτόκο και αργότερα στη Μαρία τη Μαγδαληνή.
7 Τη νύχτα της Αναστάσεώς του φανερώθηκε μόνο σε γυναίκες και κατ’ αυτόν τον τρόπο τίμησε και εξύψωσε το γένος των γυναικών.
Από την Εύα προήλθε η πτώση και η λύπη, ενώ από τη νέα Εύα, την Παναγία, προήλθε η ανύψωση και η χαρά.

Ο άγιος Σωφρόνιος Α΄, Πατριάρχης Ιεροσολύμων, γράφει κάτι εξόχως σημαντικό για τη Θεοτόκο: ότι δεν ήταν απλώς αυτή που είδε πρώτη τον αναστημένο Χριστό, αλλά ότι ήταν η μόνη που βίωσε καθ' ολοκληρίαν το γεγονός της Αναστάσεώς Του, όπως Εκείνος αναδυόταν ως Ήλιος από τον ανήλιο Άδη:

«Όταν είδες τον Ήλιο να ανατέλλει από τους κρύφιους τόπους του Άδη ως μία πύλη Φωτός, και να φωταγωγεί τα πέρατα του σύμπαντος, εσύ, Κόρη Παναμώμητε, πλημμύρισες από θεϊκή χαρά».8

Το Φως της Αναστάσεως φώτισε το άπειρο σύμπαν και η Θεοτόκος ήταν η μόνη που είδε τον αναστημένο Χριστό να αναδύεται ως Φως από τα έγκατα του Άδη.

Αυτή βίωσε πρώτη τη μέγιστη τιμή και την ύψιστη χαρά, όχι μόνον επειδή ήταν η μητέρα του Θεανθρώπου ή επειδή ήταν πάναγνη, αλλά και επειδή λίγες ώρες νωρίτερα είχε βιώσει τον υπέρτατο πόνο, όταν έβλεπε τον Υιό της εσταυρωμένο στον βράχο του Γολγοθά.

Όταν ο άγιος Συμεών ο Θεοδόχος κράτησε στην αγκαλιά του το θείο βρέφος, μέσα στον Ναό των Ιεροσολύμων, απευθύνθηκε προς τον Θεό και τον ευχαρίστησε που αξιώθηκε να δει με τα μάτια του τον νεογέννητο Σωτήρα του κόσμου.

Και αμέσως μετά, στράφηκε προς τη Θεοτόκο και της είπε το εξής:

«Καὶ τὴν δικήν σου ψυχήν ἐπίσης θὰ τὴν διαπεράσει ρομφαία» (Λουκάς 2, 35).

Η ρομφαία είναι μια μεγάλη μάχαιρα που κόβει και με τις δύο πλευρές.

Όπως αναφέρει ο άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας, η ρομφαία για την οποία μίλησε προφητικά ο δίκαιος Συμεών ήταν «η ρομφαία που κατέσφαξε την αγία Παρθένο, όταν είδε να σταυρώνουν αυτόν που γεννήθηκε από τα σπλάχνα της»9 – ήταν ο ασύλληπτος πόνος που διαπέρασε την καρδιά της.

Αυτή λοιπόν που πόνεσε περισσότερο, αυτή εδικαιούτο να χαρεί πρώτη.
Ο άγιος Σωφρόνιος Ιεροσολύμων γράφει τα εξής σχετικά με τη συνάντηση της Θεοτόκου με τον αναστημένο Υιό της:
«Εκείνη μόνο σε είδε Χριστέ, πριν από τις άλλες γυναίκες, να απαστράπτεις με ωραιότητα από τον Τάφο, η Παναγία, η μόνη που άκουσε το Χαίρε».10
Η Θεοτόκος δεν είδε απλώς το Άκτιστον Φως της Αναστάσεως, αλλά, όπως γράφει ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, έγινε και η ίδια φως:
«Η Παναγία απέκτησε τη μεγάλη χαρά της Αναστάσεως και έγινε ολόκληρη φως, διότι έφθασε στην άκρα καθαρότητα».11
Ο Χριστός αναστήθηκε όταν άρχισε να πέφτει η νύχτα του Σαββάτου της 4ης Απριλίου του 33 μ.Χ., όταν η Θεοτόκος κατέφθασε στον Τάφο του.

Ο Θεάνθρωπος ανέμενε την άφιξη της μητέρας του, όπως και εκείνη ανέμενε από τον Υιό της να εκπληρώσει την υπόσχεση του: ότι θα αναστηθεί την τρίτη ημέρα.

Γι’ αυτό, αμέσως μετά τη δύση του Ηλίου, αμέσως μόλις άρχισε η τρίτη ημέρα – η ημέρα της Κυριακής – η Παρθένος Μαρία ξεκίνησε για τον Τάφο, ζητώντας από τη Μαρία τη Μαγδαληνή να τη συνοδεύσει.
Η αναχώρησή της δεν θα μπορούσε να γίνει νωρίτερα, διότι ήταν ανήμερα του ιουδαϊκού Πάσχα και οποιαδήποτε μετακίνηση πριν από τη δύση του Ηλίου απαγορευόταν αυστηρά από τον ιουδαϊκό νόμο.
Η αναχώρησή της δεν θα μπορούσε να γίνει ούτε και αργότερα, μέσα στο σκοτάδι, όχι μόνο επειδή δεν ήταν πρέπον, αλλά και για έναν ακόμη λόγο: η Θεοτόκος δεν θα μπορούσε να απουσιάζει από τον Τάφο τις πρώτες ώρες της τρίτης ημέρας, διότι εγνώριζε και ανέμενε την Ανάσταση του Υιού της.
Ο Χριστός ανασταίνεται τη στιγμή που η μητέρα του καταφθάνει στο μνήμα και κατ’ αυτόν τον τρόπο τιμάει το πιο αγαπημένο του πρόσωπο και, διά μέσου αυτής, εξυψώνει όλο το ανθρώπινο γένος.
Αυτό υποστηρίζει ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς που γράφει τα εξής:
«Η Παρθενομήτωρ έφτανε τη στιγμή που γινόταν ο σεισμός και αποκυλίσθηκε η πέτρα και ανοίχθηκε ο Τάφος…
Εγώ πάντως νομίζω ότι γι’ αυτήν πρώτη ανοίχθηκε ο ζωηφόρος εκείνος τάφος, διότι γι’ αυτήν πρώτη και διά αυτής έχουν ανοιχθεί σ’ εμάς όλα όσα είναι επάνω στον ουρανό».12
Το ίδιο υποστηρίζει και ο άγιος Νικόδημος ο αγιορείτης, ο οποίος γράφει τα εξής:
«Δι’ αυτήν και μόνην έγινε ο σεισμός, και ο αρχάγγελος Γαβριήλ, ο συνήθης διακονητής και τροφεύς και ευαγγελιστής της, κατέβη από τους ουρανούς και εκύλισε την πέτρα από την πόρτα του Τάφου».13
Ο αναστημένος Χριστός εμφανίστηκε στη μητέρα του την ώρα που έπεφτε η νύχτα, την ώρα που έσβηναν οι τελευταίες εξασθενημένες ακτίδες του Ηλίου.
Μέσα στο βαθύ εσπέρας, όταν άρχισαν να εμφανίζονται τα άστρα στον ουρανό,

αφού είχε δύσει ο Ήλιος ο φυσικός, ανέτειλε ο Ήλιος της Δικαιοσύνης, ο οποίος δεν δύει ποτέ.
Αυτόν τον Ήλιο συνάντησε πρώτη η Παρθένος Μαρία.
Και έγινε και η ίδια ήλιος.
Έγινε και η ίδια φως.
Διότι ήταν η μόνη που το εδικαιούτο.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Αποδίδουμε το απόσπασμα με τη σωστή του μετάφραση (οψέ= σούρουπο).
Εξετάζουμε αναλυτικά το ζήτημα του χρόνου της Ανάστασης του Χριστού στο Β΄ παράρτημα στο τέλος του βιβλίου.
2. Βλ. Ιωάννης Χρυσόστομος, Υπόμνημα εις τον άγιον Ματθαίον, PG 58.777.
3. Βλ. Saint Ephrem’s Commentary on Tatian’s Diatessaron, μετάφ. R. Kitchen, JECS 4, σ. 260-263.
4. Αμβρόσιος Μεδιολάνων, Liber de Virginitate, PL 16.283: “Vidit ergo Maria resurrectionem Domini: et prima vidit, et credidit”.
5. Ο άγιος Ρωμανός ο Μελωδός (6ος αι.), σε έναν ύμνο του, παρουσιάζει τον Χριστό την ώρα που βρίσκεται εσταυρωμένος να λέγει τα εξής: «Κράτησε το θάρρος σου μητέρα, διότι εσύ πρώτη θα με ιδείς [αναστημένο] από τον Τάφο» («Θάρσει, μῆτερ, ὅτι πρώτη με ὁρᾷς ἀπὸ τῶν τάφων»).
Και σε ένα άλλο σημείο, στον ίδιο ύμνο, εκφράζει μια παράκληση της Θεοτόκου προς τον εσταυρωμένο Υιό της: «Επέτρεψέ μου να έλθω προς εσένα, διότι το να σε ιδώ είναι αυτό που θα με θεραπεύσει» («Ἄφες οὖν συνέλθω· θεραπεύει γὰρ ἐμὲ τὸ θεωρεῖν σε»). Βλ. Ρωμανός ο Μελωδός, Ύμνος 35, Romanos le Mélode, Hymnes, Sources chrétiennes 99, Παρίσι 1964-1981.
6. Γρηγόριος Παλαμάς, Τῇ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, ΕΠΕ 9, σ. 523. Βλ. επίσης PG 151.237.
7. Σύμφωνα με τον Πατριάρχη Ιεροσολύμων Σωφρόνιο Α΄ και τον άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά, η Μαρία η Μαγδαληνή δεν άκουσε το «χαίρε», ούτε είδε τον Χριστό, όταν επισκέφθηκε τον Τάφο μαζί με τη Θεοτόκο.
Η Μαρία είδε τον αναστημένο Χριστό πολύ αργότερα, όταν επέστρεψε στον Τάφο μαζί με τους αποστόλους Πέτρο και Ιωάννη, και αφού πρώτα εκείνοι αποχώρησαν.
8. Σωφρόνιος, Τριώδιον, PG 87Γ.3960: «Ὡς πύλη φωτός ἐκ τῶν ᾅδου κευθμώνων τὸν ἥλιον ἰδοῦσα, ἀνατείλαντα, Κόρη, καὶ φωταγωγήσαντα τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, θείας ἐπλήσθης θυμηδίας, παναμώμητε».
9. Κύριλος Αλεξανδρείας, Ἐξήγησις εἰς τὸ κατά Λουκάν Εὐαγγέλιον, PG 72, 505.
10. Σωφρόνιος, Τριώδιον, PG 87Γ, 3920:
«Μόνη πρὸ τῶν ἄλλων σε γυναικῶν τεθέαται, Χριστέ, ἐκ τοῦ μνήματος ὡραίως ἀστράψαντα, ἡ μόνη Παναγία ἐπακούσασα τὸ, Χαῖρε».
11. Γρηγόριος Παλαμάς, Τῇ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, ΕΠΕ 9, σ. 531.

12. Όπ., σ. 531.
13. Νικόδημος ο αγιοτείτης, Λόγος εις την Κυριακήν των Μυροφόρων